

Kotimaisen ruoantuotannon tulevaisuus rakentuu arjen päätöksistä

16.11.2026

Kotimaisen ruoantuotannon merkitys korostuu epävarmoina aikoina. Sen jatkuvuus ratkaistaan kuitenkin tavallisessa arjessa: maatilojen investoinneissa, sukupolvenvaihdoksissa ja ruokaketjun hankintapäätöksissä. Pelkkä kotimaisen ruoan arvostaminen ei riitä, vaan sen on näyttävä myös päätöksissä ja teoissa. SEAMKin asiantuntijoiden haastattelema MTK:n toinen puheenjohtaja Tero Lahti nostaa esiin kysymyksen siitä, miten ruoantuotannon arvostus muuttuu sen toimintaedellytyksiä vahvistaviksi valinnoiksi.

Suomalaisen maatalouden rakennemuutos näkyy tilojen määrässä. Luonnonvarakeskuksen mukaan Suomessa oli vuonna 2025 yhteensä 39 825 maatilaa, mikä oli 1 143 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Käytössä olevan maatalousmaan pinta-ala säilyi kuitenkin ennallaan. Tilaa kohden maatalousmaata oli keskimäärin 57 hehtaaria (Luonnonvarakeskus, 2026). Lukujen taustalla on yrittäjien päätöksiä tuotannon jatkamisesta, laajentamisesta tai lopettamisesta. Tero Lahti pitää sukupolvenvaihdoksia ja investointeja keskeisinä ruoantuotannon tulevaisuuteen vaikuttavina kysymyksinä. Hänen mukaansa tilakoon kasvu ja tuotannon tehostuminen ovat osaltaan ylläpitäneet tuotantoa, vaikka tilojen määrä on vähentynyt. Samalla huoli toiminnan kannattavuudesta säilyy.

Tuotannon jatkuvuus tarvitsee

tulevaisuudenuskoa

Tero Lahti kuvaa kotieläintuotannosta luopumista muutoksena, joka ei aina merkitse maatalouden päättymistä tilalla, sillä toimintaa voidaan jatkaa kasvinviljelyssä. Hänen mukaansa tämä voi muuttaa tuotannon tasapainoa ja lisätä viljan tarjontaa suhteessa kysyntään. Yksittäisten tilojen ratkaisut kytkeytyvät siten koko ruokaketjun kehitykseen. Tuotannon jatkuvuutta tarkasteltaessa onkin aiheellista kysyä, millaiset edellytykset yrittäjällä on suunnitella toimintaansa pitkälle eteenpäin. Investointi rakennuksiin, laitteisiin tai tuotannon kehittämiseen sitoo resursseja vuosiksi. Tulevaisuudenuskoa tarvitaan myös silloin, kun tilalle etsitään jatkajaa. Näiden havaintojen pohjalta ruoantuotantoa on tärkeää tarkastella tuotantomäärien lisäksi yrittäjyyden näkökulmasta. Tuotannon jatkuvuuteen vaikuttavat tulevien yrittäjien näkemykset alan mahdollisuuksista sekä tilojen taloudelliset edellytykset kehittää toimintaansa. Myös ruokaketjun yhteistyössä on tarpeen huomioida nämä lähtökohdat.

Arvostus näkyy lopulta valinnoissa

Tero Lahti arvioi, että maailman epävarmuus vahvistaa käsitystä kotimaisen ruoantuotannon tärkeydestä. Hänen mukaansa myönteinen suhtautuminen ei kuitenkaan kaikissa tilanteissa muutu kotimaisen tuotteen valinnaksi. Arvostuksen ja ostokäyttäytymisen välinen ero on hänen mielestään olennainen osa keskustelua. Esimerkiksi naudanlihassa Suomen omavaraisuus on noin 80 prosentin tasolla, mutta juustoista yli puolet kulutuksesta on ulkomaista alkuperää. Tämä herättää kysymyksen siitä, miten kotimaisen ruoan valintaa voidaan helpottaa käytännössä. Kuluttajalle alkuperätiedon on oltava ymmärrettävä ja tuotteen sovittava omaan arkeen. Ruokaketjun toimijoille pohdittavaksi jää, miten kotimaisuus, tuotteiden käyttöominaisuudet ja asiakkaan tarpeet kohtaavat. Myös ruokapalvelut ovat osa kokonaisuutta. Lahti nostaa esiin julkisten keittiöiden merkityksen ja arvioi, että ravitsemussuositusten vaikutukset näkyvät niiden toiminnassa selvemmin kuin kotitalouksien arjessa. Ruokapalvelujen tekemät valinnat heijastuvat siten myös raaka-aineiden kysyntään. Tästä näkökulmasta tuottajien, jalostajien ja ruokapalvelujen välistä keskustelua tarvitaan siitä, millaisia raaka-aineita keittiöt tarvitsevat, missä muodossa ja millaisina toimituserinä. Yhteinen suunnittelu voi auttaa tunnistamaan sekä tuotannon mahdollisuuksia että keittiöiden käytännön vaatimuksia.

Huoltovarmuus yhdistää koko ruokaketjun

”Oma ruoantuotanto on äärimmäisen tärkeä kriisin osuessa kohdalle”, Tero Lahti toteaa.

Hän painottaa myös tuotannon maantieteellistä kattavuutta. Hänen näkemyksensä mukaan ruoantuotannon säilyminen eri puolilla Suomea tuotannon edellytykset huomioiden on tärkeä osa varautumista. Tämä nostaa keskusteluun alueellisen osaamisen sekä tuotantoa palvelevien rakenteiden merkityksen. Huoltovarmuuskeskus tarkastelee elintarvikehuoltoa koko ketjun toimintana. Riittävän alkutuotannon lisäksi tarvitaan jalostuskapasiteettia, toimivaa jakelua, vähittäiskauppaa ja ruokapalveluja. Varautuminen perustuu toimijoiden yhteistyöhön ja toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen (Huoltovarmuuskeskus, i.a.).

Kotimaisen ruoan saatavuutta on siksi mielekästä tarkastella pellolta ja navetasta aina ruokapöytään asti.

Tuotannon säilyttäminen, jalostuksen toimintaedellytykset ja ruoan toimittaminen käyttäjille ovat saman kokonaisuuden osia. Haastattelun perusteella keskustelua olisi hyvä käydä siitä, miten näiden toimijoiden ratkaisut tukevat toisiaan myös tavallisina aikoina.

Arvostuksesta toimintaedellytyksiin

Lahden vastauksissa toistuu huoli siitä, säilyvätkö kotimaisen tuotannon edellytykset muutosten keskellä. Se tarjoaa lähtökohdan myös tutkimus- ja kehittämistyölle, jossa etsitään keinoja vahvistaa tuotannon jatkuvuutta yhdessä ruokaketjun eri toimijoiden kanssa. Tulevaisuuden kannalta olennaista on tehdä ruoantuotannon arvostus näkyväksi käytännön ratkaisuissa. Tilan jatkamista pohtiva yrittäjä, tuotteita kehittävä yritys ja hankintojaan suunnitteleva ruokapalvelu tarkastelevat samaa ketjua eri suunnista. Näiden näkökulmien kohtaamisesta voi löytyä keinoja, jotka vahvistavat sekä yritysten toimintaa että kotimaisen ruoan saatavuutta.

Artikkeli on kirjoitettu osana Töysän Säästöpankkisäätiön rahoittamaa ”Ruokavalioiden ympäristövaikutukset ja laskentadatan luotettavuus suomalaisessa kontekstissa” -hanketta.

Terhi Junkkari
FT, ETT, tutkijayliopettaja
ORCID 0000-0001-8816-7312
SEAMK

Mira Björkbacka
Insinööri (AMK), Bio- ja elintarviketekniikka, Restonomi (AMK), projektipäällikkö,
SEAMK

Lähteet

Huoltovarmuuskeskus. (i.a.). *Elintarvikehuolto.*https://www.huoltovarmuuskeskus.fi/toimialat/elintarvikehuolto

Luonnonvarakeskus. (30.4.2026). *Maatalous- ja puutarhayritysten rakenne 2025.* https://www.luke.fi/fi/tilastot/maatalous-ja-puutarhayritysten-rakenne/maatalous-ja-puutarhayritysten-rakenne-2025